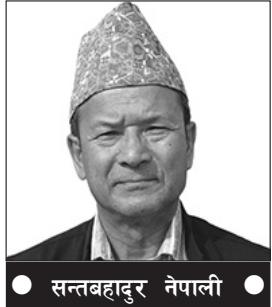

अस्थायी संयुक्त सरकारबाटे

नयाँ जनवादी व्यवस्था अत्यावश्यक भए तापनि त्यो निर्वाचनद्वारा आउन सक्दैन। जुन वर्गको हातमा राज्यसत्ता रहन्छ, उसले राज्यका सबै अङ्गहरूलाई परिचालित गरेर उसको प्रतिनिधि पार्टीहरूलाई सत्तामा लैजान्छ। कार्यकर्ता मात्र होइन, कर्मचारी, प्रहरी, सेना, सञ्चासंस्था, मिडिया सबै लाई प्रयोग गर्छ, निर्वाचनमा खर्च गर्नका लागि ठूलो बजेट बनाएको हन्छ।

● सन्तोष बहादुर नेपाली ●

राजधानीमा २०८० मंसिर २१ गते “अस्थायी संयुक्त सरकार” बारे एउटा अन्तर्रक्याका कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ। त्यो कार्यक्रममा खास गरेर देशभक्त, वामपन्थी तथा क्रान्तिकारी शक्तिहरूको जम्भव भयो। “अस्थायी संयुक्त सरकार” बारे सबैले आफ्ना धारणाहरू राखेका थिए। समग्रतामा वक्ताहरूले त्यसलाई सकारात्मक रूपमा लिई आन्दोलनमा सबैको ध्यान जानुपर्ने कुरालाई प्राथमिकतामा राखेको पाइयो।

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपालका अध्यक्ष क. मोहन वैद्य ‘किरण’ द्वारा प्रस्तुत कार्यपत्रले “अस्थायी संयुक्त सरकार” बारे राम्री प्रकाश पारेको छ। अहिले देशमा सामन्त, दलाल तथा नोकरशाही बुँजीपति वर्गको हातमा राज्यसत्ता रहेको छ। यो राज्यसत्ताले देशको राजनीतिक, अर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रमा पारेको असरलाई अब नेपाली जनताले थेंथै नसक्ने स्थिति प्रति सबैको ध्यानाकर्षण गराउँदै दलाल राज्यसत्ताको विकल्पमा जनता खाडा हुपर्ने अवश्यकता माथि विचार गरिएको छ। त्यसकारण यो विषय एउटा अन्तर्रक्यामात्र होइन, यो विषयमाथि सबैतर छलफलको आवश्यकता छ।

नेपाली जनताले एकातिर देशीय सामन्तवाद तथा अर्कोतिर विश्वसामाज्यवाद, विशेषतः अंग्रेजीकी सामाज्यवाद र भारतीय विस्तारवादद्वारा गरिएको अर्थिक, राजनैतिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रमा गरिएको संघीय हस्तक्षेपका विश्वासी लामो समयदेखि विरोधका आवाज उठाउँदै आएका छन्। तर हाम्रो देशको दलाल राज्यसत्ताले राष्ट्रिय स्वाधीनता र जनताको

हितको सवालमा कहिल्यै जनताको आवाजलाई सुन्ने काम गरेन। परिणामस्वरूप नेपाली जनताले रागतको मूल्य चुकाएँ प्राप्त गरेको लोकतान्त्रिक अधिकारहरू पनि गुदै गइरहेका छन्। अहिले नेपाल सरकार माकर्सले भने भैं साम्राज्यवादको कारिन्दा मात्र बनेको छ। जनताको हित विपरीत कैर्याँ जनविरोधी कानुनहरू बनेका छन्। असमान तथा राष्ट्रियरोधी सन्धि सम्झौताहरू भइरहेका छन्। जीविकोपार्जनका लागि जनता विदेशितर पलायन भइरहेका छन्। यसरी देशको प्राकृतिक स्रोत साधन मात्र होइन, श्रम तथा बौद्धिक शक्ति पनि विदेशितर पलायन भइरहेको अवस्था छ। त्यसका लागि स्वयं दलाल सरकारले अनुकूल वातावरण निर्माण गरिएको छ। यो अवस्था सामान्य अवस्था होइन। देशको लागि यो अत्यन्त सङ्कटपूर्ण र चिन्ताजनक अवस्था हो। यो अवस्थाबाट फाइदा लिन र आफ्नो गुणेको राज्यसत्ता प्राप्त गर्न यस्ती मौकालाई उपयोग गर्दै पुनरुत्थानवादीहरू शीर उठाएका छन्। उनीहरूले विद्यमान सङ्कटको समाधान भनेको राजसंस्थाको पुनर्संर्थापना हो भनेर त्यसलाई एक मात्र रामवाण बताएका छन्। कारितप्य पुरातनवादी, रुदीवादी, परम्परावादी सोच र चिन्तन बोकेका व्यापारी, बुद्धिजीवी र राजनीतिक व्यक्तिहरू पनि त्यो अधियानमा लागेका छन्। संसदवादी दलहरू आफ्नो जनविरोधी, राष्ट्रियाती चिन्तन प्रवृत्तिको आत्म समीक्षा र मूल्याङ्कन गर्नु साटो उनीहरू विरोधमा उडने जनतामाथि दमन गर्ने तिर योजना र रणनीति निर्माण तिर लागेका छन्। संसदवादी दलहरू के कुरा बुझन सकेन भने आज जुन विरोधका स्वरहरू उठेका छन्, तिरीहरू यस्ती दलाल सत्ताको जनविरोधी र राष्ट्रियाती चरित्र, नीति र चिन्तनका परिणामहरू हुन्। अहिले राजावादीहरूको नेतृत्वमा जनता सङ्कटकमा आएका छन्। भोलि क्रान्तिकारी शक्तिहरूको नेतृत्वमा आन्दोलन उद्योग भने त्यो भक्तै विशाल र अपराजय सावित हुनेछ। दलाल सरकार सङ्कटकमा उद्योग जुनसुकै आवाजसित पनि किन डाराउँछ भने उसले देश र जनताको समस्या समाधान गर्न सकेन। सामन्ती राजाहरूले जति पनि देशलाई आत्मनिर्भर बनाउन सकेन। त्यसकारण जनताको आवाज सित सरकार

त्रसित हुनु, डाराउन र दमनको सहारा खोज्नु नितान्त स्वभाविक हो।

यो परिस्थितिमा यो राज्यसत्ताको विकल्प खोजिनु पर्छ। तर विकल्प राजसंस्थाको उन्नरावृति हुन सबैनै। कारितप्य संसदवादी दलहरू प्रियन ०८४ को अधियान संचालन गरिरहेका छन्। उनीहरू राजावादीले राजसंस्थाको पुनर्संर्थापना एउटा मात्र विकल्प बताए जस्तै संसदवादी दलहरू पनि आफ्नो पार्टीले आगामी निर्वाचनमा बहुमत प्राप्त गरेमा सबै समस्या हल हुनेछ भनेर कुलिहरूहेका छन्। विचार गर्नुपर्ने कुरा के हो भने कुनै पार्टी विशेषते बहुमत प्राप्त गर्दैमा समस्या समाधान हुनेदैन। मुख्य कुरा राजनीतिक व्यवस्था हो। रूसी क्रान्ति पश्चात लेनिनको नेतृत्वको समाजवादी व्यवस्था स्थापना भएपछि सय वर्षमा हुने विकास दश वर्षमा पूरा भयो। चीनमा माओको नेतृत्वको समाजवादी व्यवस्था स्थापना पश्चात अरू देशले सय वर्षमा गर्न नसक्ने काम चीनले विस वर्षमा गरेर देखायो। पूँजीवादको पुनर्संर्थापना पछि पनि समाजवादी उपलब्धि माथि टेकेर अहिलेसम्मो पूँजीवादी सरकारले अतुलनीय विकास गरेको छ र चीन अब महाशक्ति बन्न गैरेको छ। यसप्रकारका अन्य कैर्याँ देशहरू छन्, जो क्रान्ति पश्चातु परिवर्तित व्यवस्था अन्तर्गत चमत्कारिक ढङ्गले विकास गरेका छन् र जनताको अवस्थामा दूलो परिवर्तन ल्याएका छन्। हाप्तो देशमा अहिले बल्ल छलफल चल्दैँ: व्यवस्था परिवर्तन गर्ने कि अवस्था परिवर्तन गर्ने ? भनेर निरपेक्ष व्यवस्था परिवर्तनले अवस्था परिवर्तन हुनेदैन। सामन्तवादको स्थानमा दलाल पूँजीवादी व्यवस्था ल्याइएको त हो नि। तर दलाल पूँजीवादी व्यवस्था पनि प्रतिक्रियावादी व्यवस्था भएको हुनाले जनताको अवस्थामा परिवर्तन आएँ। त्यसकाण बहुसङ्क्षयक शोषित उत्पीडित जनताको व्यवस्था नयाँ जनवादी तथा समाजवादी व्यवस्था अन्तर्गत चमत्कारिक ढङ्गले विकास गरेका छन् र जनताको अवस्थामा दूलो परिवर्तन ल्याएका छन्। हाप्तो देशमा अहिले बल्ल छलफल चल्दैँ: व्यवस्था परिवर्तन गर्ने ? भनेर निरपेक्ष व्यवस्था परिवर्तनले अवस्था परिवर्तन आएँ। उदाहरणका लागि मिटर व्याज पीडितहरूले केही विवरित आन्दोलन गरेका छन्। प्रचण्डको सरकारले कानुन बनाउँदा पीडिको पक्षमा कानुन बनाइयो। आज पनि पीडितहरू सङ्घर्ष गरिरहेका छन्। त्यसकारण अहिले बने संयुक्त मोर्चा देशभक्त प्रजातान्त्रिक, समाजपन्थी र क्रान्तिकारीहरू बीच संयुक्त मोर्चा

छ। जनतालाई भ्रम पार्नका लागि मात्र भए पनि संविधान निर्माताहरूले समाजवाद उन्मुख नीतिलाई संविधानमा राख्नुले त्यो कुराको पुर्णिमा गर्दछ। समाजवाद उन्मुख नीति जनतालाई देखाउने सपना मात्र हो। सपनाले जनताको गास, वास, कपास र स्वतन्त्रताको समस्या समाधान गर्दैन। दलाल राज्यसत्ता रुन्नेल संविधानमा समाजवाद तै लेखे पनि जनताको जीवनमा परिवर्तन आउँदैन। त्यसकारण वर्तमान दलाल पूँजीवादी राज्य व्यवस्थाको अन्त गर्नु र नयाँ जनवादी राज्य व्यवस्थाको स्थापना गर्नु अत्यावश्यक बन गएको छ।

नयाँ जनवादी व्यवस्था अत्यावश्यक भए तापनि त्यो निर्वाचनद्वारा आउ बन्दैन। जुन वर्गको हातमा राज्यसत्ता रुन्नछ, अस्त्रे राज्यका सबै अङ्गहरूलाई परिचालित गरेर उसको प्रतिनिधि पार्टीहरूलाई सत्तामा लैजान्छ। यो अवस्था सामान्य अवस्था होइन। त्यसकारण वर्तमान दलाल पूँजीवादी राज्य व्यवस्थाको अन्त गर्नु र नयाँ जनवादी राज्य व्यवस्थाको स्थापना गर्नु अत्यावश्यक। अर्थात जनतालाई विविध स्वाधीनता र जनताको अधिकार र स्वतन्त्रताको निर्माताहरूको आन्दोलनमा लागेको छ, जनताको पक्षमा के नीति अपनाएको छ, त्यसले निर्णय गर्दै जानेछ। आन्दोलनको दौरानमा नै त्यसप्रकारको मोर्चा बन्न सक्छ। आन्दोलनबाट बनेको मोर्चाले आवश्यकता अनुसार सरकारको स्वरूपबाट अवधारणा पेश गर्छ। नयाँ जनवादी व्यवस्था भन्दा देखाए पनि कमसेकम देशभक्त, प्रजातान्त्रिक, वामपन्थी र क्रान्तिकारीहरूको मोर्चाले आन्दोलन आगाडि बढाउनु पर्छ। क्रान्तिकारी जनताल निर्वाचनद्वारा राज्यसत्ता राखिन्न गर्न सक्दैन् भने कुरा अहिलेसम्पर्को नेपाल तथा अवस्थामा विविध स्वाधीनता र जनताको अधिकारहरूको छुल्छ। तब मात्र अमुक पार्टीको उपदेशवाहरूले निर्वाचनमा विजय हासिल गर्दैन। क्रान्तिकारी जनताल निर्वाचनद्वारा राज्यसत्ता राखिन्न गर्न सक्दैन् भने कुरा अहिलेसम्पर्को नेपाल तथा अवस्थामा विविध स्वाधीनता र जनताको अधिकारहरूको छुल्छ।

त्यसकारण विभिन्न नाममा छारिएर रहेका देशभक्त, जनवादी, वामपन्थी तथा क्रान्तिकारी शक्तिहरू संयुक्त मोर्चाले आन्दोलन आगाडि बढाउनु पर्छ। “अस्थायी संयुक्त सरकार” लाई निरपेक्ष रूपमा बुझ्ने गल्ती गर्नु हुन्नैदैन। यदि सरकारके मात्र सबैल छोर्ने भने त्यो दक्षिणात्मको जितन हुनेछ। अहिलेको मुख्य सबैल संयुक्त मोर्चाको निर्माण नै हो। त्यसरी क्रान्तिकारी अन्तर्वस्तुलाई प्रतिनिधि आगाडि बढाउनु पर्छ। “अस्थायी संयुक्त सरकार” लाई निरपेक्ष रूपमा बुझ्ने गल्ती गर्नु हुन्नैदैन। यदि सरकारके मात्र सबैल हो भने बुझियो भने त्यो द

प्रतापपुर गाउँपालिकालाई अखिल (क्रान्तिकारी) को ध्यानाकर्षण पत्र

नवलपरासी। क्रान्तिकारी कम्प्युनिस्ट पार्टी, नेपाल निकट अखिल (क्रान्तिकारी) नवलपरासीले जनप्रतिनिधि तथा सरकारी कर्मचारीका छोराछोरी अनिवार्य रूपमा सामुदायिक विद्यालयमा पढाउनुपर्ने नियम बनाउनुपर्ने माग राखेको छ। प्रतापपुर गाउँपालिकामा आइतवार ७ बुद्धे ध्यानाकर्षण पत्र बुझाउँ र संगठनले उत्त माग राखेको हो। संगठनको प्रदेशस्तरीय विद्यार्थी जागरण अधियानको संघर्षका कार्यक्रम अन्तरगत पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामजी जोशीलाई संगठनले ध्यानाकर्षण पत्र बुझाएको छ।

संगठनको केन्द्रीय सदस्य तथा जिल्ला संयोजक सदेश सापकोटाको हस्ताक्षर रहेको पत्रमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धि नियमावली -२०७७ मा व्यवस्था गरिए बमोजिम सार्वजनिक विद्यालयहरूले माध्यमिक तहसम्म बिद्यार्थी भर्ना शुल्क, मासिक पढाइ

शुल्क, परीक्षा तथा पाद्ययुपत्रक बापतको शुल्क लिन नपाइने व्यवस्था जस्ताको तस्तै कार्यान्वयन गर्नुपर्ने माग गरिएको छ।

त्यस्तै संस्थागत विद्यालयहरूले लिइरहेका मनोमानी र चर्को शुल्क नियन्त्रण गर्दै आम गरिखाने अभिभावकले तिनै सबै शुल्क निर्धारण, सामुदायिक विद्यालयहरूले अभिभावक सहयोगको रूपमा तिएको शुल्कमा कटौतीलगायतका माग ध्यानाकर्षण पत्रमा समावेश गरिएको छ। साथै, ध्यानाकर्षण पत्रमा छात्रबृतिमा पारदर्शक बनाउनुपर्ने, सामुदायिक विद्यालयहरूमा आवश्यक शिक्षक दरबदी र पूर्वाधारको व्यवस्था, विद्यालयमा छात्राहरूको आत्मसुरक्षा शसक्तिकरणका लागि तालिम सञ्चालनलगायतमा माग गरिएको छ। सामुदायिक विद्यालयमा हुने विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा शुद्ध अभिभावक बाट छोट गरी अभिभावक

बाट नै समिति गठन गर्ने व्यवस्था भित्राउन समेत क्रान्तिकारीले पालिकासंग माग गरेको छ।

त्यस्तै विद्यार्थी जागरण अधियान अन्तरगत विभुवन बहुमुखी क्याम्पस बेलाटारीमा नगेन्द्र प्रसाद सुनाको अध्यक्षतामा २१ सदस्सीय ईकाई समिति गठन गरिएको सापकोटाले जानकारी दिनुभयो। अधियानकै क्रममा राष्ट्रिय मार्वि सुस्ता-२ छिनीमा गैरव पोखरेलको अध्यक्षतामा २३ सदस्सीय ईकाई समिति गठन गरिएको छ। प्रदेशस्तरीय अधियानमा अखिल (क्रान्तिकारी)का केन्द्रीय सचिवालय सदस्य तथा प्रदेश संयोजक नवीन खडका, केन्द्रीय सचिवालय सदस्य तथा प्रदेश सहसंयोजक इन्दु वर्णी, केन्द्रीय सदस्य तथा नवलपरासी संयोजक सन्देश सापकोटा, जिल्ला सदस्यहरू अर्जुन भुमाल, पुनम कुर्मा लगायतले समित्र रूपमा सहभागी हुनुभएको थियो।

अमेरिकाका ६ लाख ५३ हजार मानिस घरबारविहीन अवस्थामा

एजेन्सी। अमेरिकाको एक ताजा सरकारी प्रतिवेदनले अमेरिकामा घरबारविहीनहरूको संख्या १२ प्रतिशतले बढेको रेकर्ड उच्च भएको खुलासा गरेको छ। चीनको समाचार एजेन्सी सिन्हावाले आवास तथा शहरी विकास विभागले गत शुक्रबार जारी गरेको प्रतिवेदनलाई उद्धृत गर्दै जनवरीमा देशभर करिब ६ लाख ५३ हजार मानिस घरबारविहीन भएको जानाएको छ। यो एक वर्ष पहिलेको तुलनामा ७०,६५० बढी हो। र, २०८० मा सर्वेक्षण सुरु भएयताकै यो उच्च संख्या हो।

अमेरिकामा पनि आफ्नो परिवारबाट घरबारविहीन हुनेमा १६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ, जसले सन् २०१२ देखि घट्दै प्रवृत्तिलाई उल्टाउंदेखि बढ्दै भाडादर र कोरोना भाइरस महामारी सहायतामा गिरावत

जनसंख्या अमेरिकामा कुल घरबारविहीन मानिसहरूको १३ प्रतिशत रहेको तर कुल घरबार विहीनहरूको ३७ प्रतिशत रहेको बताएको छ। यसले घरबारविहीनतामा सबैभन्दा ठूलो उछाल हिस्पानिकहरूमा देखिएको बताएको छ, जुन २०२२ देखि २०२३ सम्म २८ प्रतिशत मात्रै रहेको थियो।

अमेरिकामा पनि आफ्नो परिवारबाट घरबारविहीन हुनेमा १६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ, जसले सन् २०१२ देखि घट्दै प्रवृत्तिलाई उल्टाउंदेखि बढ्दै भाडादर र कोरोना भाइरस महामारी सहायतामा गिरावत

छिउँ घरबारविहीनताबाट बाहिर निस्कन र घरबार विहीनतालाई पहिलो स्थानमा रोकन मद्दत गर्ने प्रमाणित समाधानहरू र रणनीतिहरूको लागि समर्थनको तत्काल आवश्यकतालाई जोड दिनु पर्छ।

संघीय अधिकृत वर्ष २०२१ र २०२२ बीचमा नयाँ घरबारविहीनहरूको संख्या २५ प्रतिशतले बढेको एच्युटीले ले जनाएको छ। घरबार विहीनहरूको संख्या सन् २०१० मा करिब ६, ३७,००० बाट घटेर २०१७ मा करिब ५,५४,००० सिमित पारिएको थियो। तर, अहिले बढे पछि अमेरिकालाई पुनः चिनाको विषय भएको छ। यी तथ्याङ्कहरूले मानिसहरूलाई

तीन बन्धकको गल्तीबस मृत्यु, इजरायल सरकारद्वारा दुःख व्यक्त

तेलअधिभ। इजरायलले गाजामा बन्धक बनाइएका तीन जना कैदीको गल्तीबस मृत्यु भएकोभन्नै उक्त घटनाप्रति दुःख व्यक्त गरेको छ। इजरायली सेनाले उक्त घटनालाई लिएर तेल अधिभावक भएको प्रदर्शनप्रति पनि सेनाले खेद व्यक्त गरेको छ। इजरायली सेनाका अनुसार योतम हैम, एलन शम्पिज र समर अल-तलालकालाई गाजा शहरको सीमा क्षेत्रमा अपरिशनको क्रममा गोली हानिएको थियो।

हमासले अक्टोबर सातमा इजरायलमा गरेको आक्रमणका क्रममा बन्धक बनाइएका अनुमानित २४० व्यक्तिमध्ये तीन जना पनि थिए। इजरायली रक्षा बलका प्रवक्ता डेनियल हागारीले भन्नुभयो-शेजैयामा भएको लडाइँको क्रममा इजरायली रक्षा बल (आईडीएफ) ले गल्तीती तीन जना इजरायली बन्धकलाई खतराको रूपमा पहिचान गरेको थियो र फलस्वरूप उनीहरूमात्र गोली चलायो र बन्धकहरू मारिए। उहाँले आईडीएफ यस दुखद घटनाको बोर्मा गरिएरो दुःख व्यक्त गर्दछ।

उनीहरूको शब इजरायलमा सारिएको थियो अनुसन्धानबाट उनीहरू २८ वर्षीय र हाँहाले नै बन्धकहरूलाई हमासलद्वारा मुक्त गरिएको थियो। त्यसपछि त्यो सम्भौता अन्य भएको छ र लडाइँ फेरि शुरू भएको छ। रासस/एएफको

भ्रष्टाचारीलाई कारवाही गर्न माग गर्दै अखिल क्रान्तिकारीद्वारा नगरपालिका घेराउ

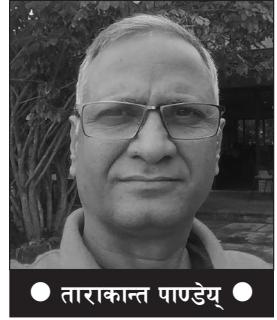
क्रममा बर्द्धाट नगरपालिकाको पर्खालिमा 'दलाल संसदिय व्यवस्था मुद्रावाद' 'सेनेटरी प्याडमा गरिएको भ्रष्टाचार मुद्रावाद' जस्ता नाराहरू लेख्ने क्रममा सोमबार खडका सहित केन्द्रीय सचिवालय सदस्य तथा लुमिबनी प्रदेश सह-संयोजक इन्दु वर्ल र केन्द्रीय सदस्य तथा प्रदेश सह संयोजक मनोज थापालाई प्रहरीले गिरफ्तार गरेको थियो।

गिरफ्तार भएका नेताहरूको रिहाई लाग्ने अखिल क्रान्तिकारीले प्रतिरोधस्वरूप बिरोध कार्यक्रम गरेको हो। अखिल क्रान्तिकारीका केन्द्रीय सचिवालय सदस्य एवं लुमिबनी प्रदेश संयोजक नबन खडकाले गुणस्तराहान सेनेटरी प्याड खडिमा संलग्न भ्रष्टाचारीलाई कारवाही गरा 'शैक्षिक माफिया हरू होसियार' जस्ता नाराबाजी गर्दै क्रान्तिकारी बिद्यार्थीहरूले नगरपालिका परिसर घेराउने गरेका हुन्।

गिरफ्तार भएका नेताहरूको रिहाई लाग्ने अखिल क्रान्तिकारीले प्रतिरोधस्वरूप बिरोध कार्यक्रम गरेको हो। अखिल क्रान्तिकारीका केन्द्रीय सचिवालय सदस्य एवं नगरपालिका संयोजकका चलेको भन्नै अखिल क्रान्तिकारी विद्यार्थीहरू चुप लागेन नबस्ने बताए। अखिल क्रान्तिकारी जागरण अधियान वालाहान गरिरहेको छ। अधियानको दिनुभयो

वासुदेव शर्मा अधिकारी र उनको कृति 'कुन चाहीं धर्म र कुन चाहीं अधर्म'

● ताराकान्त पाउडेल ●

सक्षिप्त परिचय

६० वर्षमा सहायता (१९९८-२०५८)
 पहिलो जेलमन: २०५५११३ (९ महिनापछि जेलमुक्त)
 दोस्रो जेलमन: २०५८ पुस १ गते (जेलमै चरम यातनाका कारण १० दिनपछि मृत्यु)
 औरैश उपचारको व्यवस्था समेत नगरेका कारण मृत्यु।
 इयानदार शिक्षक, सच्चा भौतिकवादी क्रान्तिकारी र जनताका मित्र।
 उच्च साम्यवादी चेतना। असल सञ्चिक, वक्ता र विश्लेषक।
 उहाँको सहायता कृष्ण सेन इच्छकसँग मिल्देजुल्दो। उही प्रकृतिको

यस घटनाले तत्कालीन राज्यको चरम वर्वर चरित्रालाई उद्घाटित गर्दछ। यस्ता घटना देशभरि भएका छन् र त्यस ऋममा करिब पैने दुई सय सांस्कृतिक साहिदहरूले बलिदान दिएका छन्।

प्रस्तकबाट

यो उट्टा प्रखर वैचारिक काव्य हो। परम्परित आख्यान बोकेको खण्डकाव्य होइन।

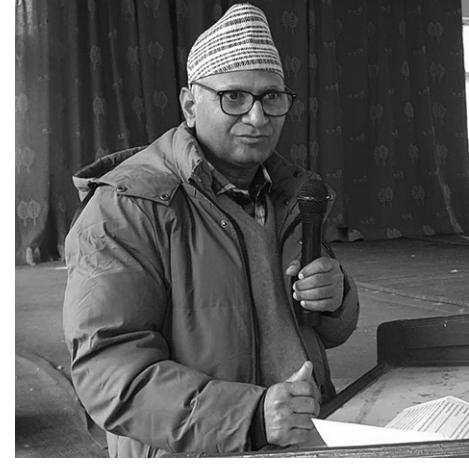
यसमा कुनै स्थान र कालिकिशेषका पात्रक जीवनको कथा भनिएको छैन। विशेषत: पूर्वीय हिन्दू धर्म र पुराणका स्थापना, नीति, नियम र तदनुरूपको आचरणलाई आधार बनाइ तिनमा रहेको अधर्मको सार र अवैज्ञानिक रूपी तथा अन्यथावासलाई छ्याङ्ग पारेर देखाइदिने अनि त्यसका व्यतिरेकमा धर्म वास्तवमा के हो भने कुरालाई स्पष्ट पार्दै साम्यवादी हुनु र विभेद रीहत समतामूलक आचरणलाई खास धर्मका रूपमा सिद्ध गर्नु यस काव्यको उद्देश हो।

यसको मूल्याङ्कन परम्परित काव्यमान्यताका आधारमा हुन सक्दैन। यसलाई भौतिकवादी र अभ्यैतिहासिक भौतिकवादी मूल्यबोधका आधारमा पठन, आस्वादन र मूल्याङ्कन गर्नु पर्दै र मात्र लेकेख तथा कृतिप्रति न्याय हुन्छ।

मूल कथ्य विश्लेषण

वर्णाश्रम व्यवस्था र जातिहरूको सिर्जना
 लेखकले अधर्मको आधार र चारित्रलाई सिद्ध गर्न त्यसको पहिलो स्रोतका रूपमा समाजमा वर्णव्यवस्था र जातीय विभाजनको परिघटनालाई लिएका छन्।

हिन्दू धर्मले ब्रह्मलाई सृष्टिकर्ता मानेर ब्रह्माबाटै वर्णव्यवस्थाको उदय भएको बताएका छन्। ब्रह्माका मुखबाट ब्राह्मण, पाखुबाट ज्यत्रीय, जंघाबाट वैश्य र खुद्दाबाट शूद्र (दलित) जनजमेको कथा रचेर समाजमा वर्णभेद जातीय विभाजनको रचना गरी यहाँबाट अधर्मको आरम्भ भएको बताएका छन्। दास व्यवस्था हुँदै सामन्तवादी व्यवस्थामा आइपुग्दा यो परिपाटी बलियो हुँदै गएको हो र यसले मानवद्वेषी अन्यायपूर्ण व्यवस्थालाई स्थापित गन्यो जसको प्रवर्तक, व्याख्याता तथा त्यसलाई वैधता प्रदान गर्ने ब्राह्मणहरू भए।

खुद्दाबाट शूद्र (दलित) जनजमेको कथा रचेर समाजमा वर्णभेद जातीय विभाजनको रचना गरी यहाँबाट अधर्मको आरम्भ भएको बताएका छन्।

दास व्यवस्था हुँदै सामन्तवादी व्यवस्थामा आइपुग्दा यो परिपाटी बलियो हुँदै गएको हो र यसले मानवद्वेषी अन्यायपूर्ण व्यवस्थालाई स्थापित गन्यो जसको प्रवर्तक, व्याख्याता तथा त्यसलाई वैधता प्रदान गर्ने ब्राह्मणहरू भए।

सभ्यताको विकासमा टाठा बाढा, तुलनात्मक रूपमा शक्तिशाली मानिसहरूले कमजोर शक्तिहीन तथा युद्धमा पराजित भएका पुरुष तथा महिलालाई दास बनाउने चलन आरम्भ भएको हो। कालान्तरमा तिनैलाई दलित / शूद्र भनियो।

मातृसत्ताको विघटन भई पितृसत्ता स्थापित भएपछि त्यसले महिलालाई पनि दासी सरह नै व्यवहार गन्यो। महिलापारिको उत्तीर्ण र तिनको स्वतन्त्रताहरण पनि त्यहाँबाट आरम्भ भयो।

(दोल गवाँ शूद्र पशु नारी, यी सब हुन् ताडडनका अधिकारी- मनुस्मृति/ ६० औं श्लोक)

देवाल्लको काल्पनिकी र अधर्मको सार

ब्रह्म सत्य जगत् मिथ्या - यो दार्शनिकी आफैमा असत्य, अयथार्थ र फोस्तो कल्पना हो भने व्याख्या।

(श्लोक ३०-५६)

जगत् मिथ्या हो भने बाहुनले /राजाले किन

किन मिठो मिठो बानुपर्ने, किन विलासी जीवन भोग्न

लालायित हुनुपर्ने। बिरामी हुँदा किन ओखतीमुलो

गर्नुपर्ने ?

गर्ने गराउने सबै कृष्ण भनेपछि चोर्ने, व्यभिचार गर्ने पनि कृष्ण र पीडित हुने पनि कृष्ण। त्यसो भए न्याय र दाङ्डसहिता किन चाहियो ?

विष्णुको नामै लिएर स्वर्ग पुगिने भए फेरि बित्थामा वैतरणीको भञ्ज्चक्ट किन ? दान सिधाको नियम किन ?

जस्तै दुष्क्रम गरे पनि विष्णुको नाम ज्ञानाले के ऊ दोषमुक्त हुँच ? ऊ सजाँयको भागी हुनुपर्दैन ?

स्वर्ग नरकको वासताकिता बारे चिन्तन र भ्रमक खण्डन। श्लोक ११३ देखि

देवताहरूको व्यभिचारको उद्घाटन

इन्हले शारी (पुलोपमा दैत्यकी छोरी/ शूद्र)की छोरीलाई अझसायिनी बनाएको। ऋषि गौतमपत्नी अहिल्यालाई छल गरी सतीत्व लुटेको। विष्णुले छल गरी जालन्धर पनी ' को सतीत्व हरण गरेको। कृष्णले रास लीला नचाएको जस्ता अनेकौं स्त्रीभोगी मर्यादाहीन दुष्क्रमका कथा छन् जसले देवताहरूको अर्थप्रको पोल खोल्दछ।

कर्मकाण्ड: जनतालाई ठग्ने र तिनमा सत्ताको डर बनाइराख्ने बलियो अस्त्र भएको व्याख्या।

अवताराको भ्रमपूर्ण भाष्यको आलोचना र खण्डन। हो भने सबै मानिस आफ्ना आमाबाबुका अवतार हुन् भन्ने तर्क।

आत्माको अपरता, अद्वैतवादी वेदान्तको सारहीनता/अवैज्ञानिकताको फुस्टाइ। श्लोक ३५३ देखि।

पुँजीवादी प्रजातन्त्रमा समाजवाद र सर्वे भवन्तु सुखिनः, सर्वे सन्तु निरामया सम्पूर्ण नहेको र त्यो वैज्ञानिक समाजवादमा मात्र सम्भव भएको व्याख्या।

श्लोक ३५५ देखि, विशेष ४०२ देखि।

अन्त्यमा खास धर्म भन्नु मानिसविचको शोषण र विभेदक अन्य, सर्वहारा मानवतावादको स्थापना, श्रमको मूल्य स्थापना, स्वस्थ जीवन बाँच्न पाउने अधिकारको यारेन्टी, बिनाभेदभाव सबैले शिक्षा प्राप्त गर्ने व्यवस्था, सबैको स्वाधिमान र सम्मान, नारीस्वतन्त्राको यारेन्टी नै खास धर्म हो। अनि यो धर्म समाजवाद र साम्यवादमा मात्र स्थापित हुनु सम्भव छ भन्ने निष्कर्ष।

(नोट: प्रस्तुत समीक्षा मास्कसाधारी धाराका बरिष्ठ

समालोचक प्रा.डा.ताराकान्त पाउडेल र अज.लमजुङको भोटे ओढारामा आयोजित कृति परिचर्चा कार्यक्रममा आफ्ना विषयवस्तु प्रस्तुत गर्नका लागि पारिएको टिपोटलाई जस्ताको

तस्तै यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ। - सम्पादक)

सम्पन्न भेलामा प्रमुख अतिथि

अध्यक्षका कार्यालय सदस्य हेमन्तप्रसाद नाथ राजनीतिका अध्यक्ष अधिकारी देखि युनियन महासंघका अध्यक्षका अध्यक्षका अध्यक्ष र दिनेश शर्मा सागर, राष्ट्रिय प्राध्यायक संगठनका अध्यक्ष डा.जगदीशचन्द्र भण्डारी, क्रान्तिकारी महिला संगठनकी सहसंयोजक शारदा महत, इच्छुक सांस्कृतिक प्रतिष्ठानका अध्यक्ष अध्यक्ष डा.ताराकान्त पाउडेल, पार्टी सल्लाहकार सल्ला रेमी र अधिकारी (क्रान्तिकारी)का मिलन राइले शुभकामना मन्तव्य राख्नुभएको थियो।

हिरामणि दुःखी संयोजक, खेम थपलिया सहसंयोजकमा चयन

आचार्य, उमेश आचार्य, विपि विद्रोही, रामबहादुर सिंह, दिनेश नेपाली, भासु, परियार, उज्जल शाही र नरसिंह

धिमाल रहनु भएको छ। भेलाले जगदीश चन्द्र भण्डारीको संयोजकत्वमा इस्माली, भवानी पाउडे,

हस्तबहादुर केसी, ईश्वरी ओभा, सल्लाहकार समीति समेत चयन गरेको छ।

क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी, नेपालका अध्यक्ष मोहन वैद्य किरणको प्रमुख आतिथ्यामा

सम्पन्न भेलामा प्रमुख अतिथि किरण लगायत पार्टीका कार्यालय सदस्य हेमन्तप्रसाद नाथ राजनीतिका अध्यक्षका अध्यक्ष अधिकारी देखि युनियन महासंघका अध्यक्षका अध्यक्ष र दिनेश शर्मा सागर, राष्ट्रिय प्राध्यायक संगठनका अध्यक्ष डा.जगदीशचन्द्र भण्डारी, क्रान्तिकारी महिला संगठनकी सहसंयोजक शारदा महत, इच्छुक सांस्कृतिक प्रतिष्ठानका अध्यक्ष अध्यक्ष डा.ताराकान्त पाउडेल, पार्टी सल्लाहकार सल्ला रेमी र अधिकारी (क्रान्तिकारी)का मिलन राइले शुभकामना मन्तव्य राख्नुभएको थियो।

अन्तर्राष्ट्रिय गीतबाट सु

प्रतिक्रान्तिकारीहरूलाई उखेलेर फ्र्याँकनुपर्छ

● माओस्टेटुङ्

प्रतिक्रान्तिकारीहरूलाई दमन गर्ने प्रश्न हामी र बैरीका माफ रहेका अन्तर्विरोधमा विपरीतहरूको सङ्खरणकोप्रश्न हो । जनताका श्रेणीभित्र कोही कोही यसभन्दा भिन्नै विचार राखेहरू पनि छन् । हाम्रो विचार भन्दाबैले विचार लिनेहरू दुईथिरिका छन्, दक्षिणपञ्ची विचार भएका मानिसहरूले हामी र हाम्रो बैरीका बीच कुनैभेद राख्दैनन् र बैरीलाई पनि आफै जनता सभग्ने भूल गर्दछन् । उनीहरू त्यस्तालाई पनि मित्र सम्झन्छन्, जसलाई विस्तृत जनसमूहले शत्रु सम्झन्छन् । “वामपन्थी” विचार भएकाहरूले हामी र बैरीका बीचकाअन्तर्विरोधहरूलाई करिं बढी रूपमा लिन्छन् भने जनताका माफ रहेका केही अन्तर्विरोधहरूलाई पनि हामी रहाम्रो बैरीका माफ रहेका अन्तर्विरोधका रूपमा ठान्छन् र यसरी वास्तवमा प्रतिक्रान्तिकारी नभएकाव्यक्तिहरूलाई पनि प्रतिक्रान्तिकारीहरू भनी ठान्छन् । यी दुवै विचारहरू गलत छन् । यी दुईमा कुनैले पनिप्रतिक्रान्तिलाई दमन गर्ने समयालाई राम्री हल गर्न वा यस्ता काममा प्राप्त हुने नतिजाको ठीकसितमूल्याङ्कन गर्नमा हामीलाई मदत गर्दैनन् ।

प्रतिक्रान्तिकारीहरूलाई दमन गर्न हामीले गरेको कामहरूको सही लेखाजोखा गर्नका लागि हामीको काँडलेहामो देशमा के कस्तो असर पारेको थियो, सो विचार गरीहेरै । यस घटनाले गर्दा हाम्रो केही बुद्धिजीवीहरूमाअलिकति असन्तुलन देपाखयो, तर हाम्रो देशमा कुनै जोडोडको खेलावैता भएन, किन ? यो कुरा यहाँपक्का गरी भन्नेपर्ने छ र त्यो के भने हामी प्रतिक्रान्तिलाई पूरै गरी दमन गर्न सफल भएका थियो ।

वास्तविक कुरा के भने प्रतिक्रान्तिलाई दमन गरेको हुनाले हाम्रो राज्य सुदृढ भएको हो हामी, यो त मुख्य केकारणले गर्दा भएको हो भने हामीहरूसित कैयौं दशकसम्म क्रान्तिकारी संघर्षमा लागेर खारिएका काम्युनिष्टपार्टी र मुक्ति सेना र र त्यसैगरी खारिएको श्रमजीवी वार्ग छ । हाम्रो पार्टी र हामी सेनाको जरोजनसमूहभित्रसम्म गाडिएको छ । तिनीहरू वर्षांसम्म भएका क्रान्तिका लफाहरूमा खारिएका छन्, तिनीहरूबालिया छन् र तिनीहरू जुध्न सक्छन् । हाम्रो जनवादी गणतन्त्र एक रातभिरै बनाइसक्कै बोइस्टारै-बिस्टारै क्रान्तिकारी आधारहरूबाट हुकिदै आएको हो । केही प्रमुख प्रजातन्त्रवादीहरू पनि त्यस्तासङ्घर्षहरूमा केही हदसम्म खारिएका छन् र तिनीहरूले पनि हामीहरू साँसाँगै निकै काष्ठहरू भोगेका छन् । केही बुद्धिजीवीहरू साम्राज्यवाद तथा प्रतिक्रियावादविवादी संघर्षहरूमा खारिएका थिए । मुक्तिदेखि यतातीनीहरूमध्ये धेरेजसो हामीहरू र हाम्रो बैरीका माफ प्रस्त फरक छ भने कुरा देखाउने सैद्धान्तिकपुनसंस्कारको ऋम्बाट गुज्रेका छ ।

त्यसका साथसाथै हाम्रो आर्थिक कार्बनीतिहरू मूलभूत रूपमा खाँदिला छन्, जनता खानलाउन पाउने कुरामानिधक्क छन् र त्यो निर्धकपना दरिलो रूपमा भन् भन्

खाँदिलो हुँदैआएको छ । राष्ट्रिय युँजीवादीहरू र अरुवर्गप्रति हामीले लिएका नीतिहरू पनि सही छन् र यिनै यिनै कारणले गर्दा नै हाम्रो राज्य सुदृढ भएको छ यसो हुँदैहुँदै पनि हामीले प्रतिक्रान्तिलाई दमन गर्दा पाएको सफलता निश्चय नै हाम्रो राज्यकोसुदृढीकरणमा उत्ता महत्वपूर्ण कारण हो । यी सब कुराहरूले गर्दा हाम्रा कलेजका धेरैजसो विद्यार्थीहरूअत्रमजीवीवर्गभन्दा भएको छ । हाम्रो छ । हाम्रो मूलभूत कार्य अब उत्पादक शक्तिलाई मुक्त गर्ने होइनकि उत्पादनका नयाँ सुहाउँदै थियो भन्ने कुरा केही मानसिहरू बुझैनन् । उनीहरू हालको समर्थन गर्दछन् । हजारी काण्ड हुँदा तिनीहरूले कुनै किसिमको गोलमाल मच्चाएनन्, र र हाप्रो बितेको नीति बितेको परिस्थित खोजेर बितेकासम्याहरूमा लिइएका निर्णयहरूलाई उल्टाउन चाहन्छन् र प्रतिक्रान्तिलाई दमन गर्ने कुरामाहामीले पाएकमहान् सफलतालाई उनीहरू मादैनन् । यो एकदमै गलत छ र जनताले यस्तो गर्ने पनि हुँच ।

मुक्तिपछि हामीले धेरैप्रतिक्रान्तिकारीहरूलाई उखेलेर प्याँक्यौं, गम्भीर अपराध गर्नेहरू जितालाई मृत्युदण्डपनि दिइयो । यस्तो गर्नु बिलकुल आवश्यक थियो, यो त जनताको माग थियो, जनसाधारणलाईप्रतिक्रान्तिकारीहरू तथा सबै प्रकारका स्थानीय अत्याचारीहरूको लामो अवधिको थिचोमिचोबाट अपलेखगर्ने वा भन्नु उत्पादक शक्तिहरूलाई मुक्त गर्ने मनसायले यसो गरीएको थियो । हामीले यसो नगरेको पाउने बितैकै भुलहरू सच्चाउपर्दछ । यस

थिएनन् ।

सन् १९५६ देखि यता यस परिस्थितिमा आधारभूत परिवर्तन आइसकेको छ । देशलाई सम्पूर्ण रूपमा हेदार्पितिक्रान्तिको मुख्य शक्तिलाई जैदेखि उखेलिसकिएको सम्बन्धहरूको सन्दर्भमा ती शक्तिहरूको रक्षा गर्नुर तिनलाई विस्तृत पार्नु भएको छ । हाम्रो छ । हाम्रो मूलभूत कार्य अब उत्पादक शक्तिलाई मुक्त गर्ने होइनकि उत्पादनका नयाँ सुहाउँदै थियो भन्ने कुरा केही मानसिहरू बुझैनन् । उनीहरू हालको समर्थन गर्दछन् । हजारी काण्ड हुँदा तिनीहरूले कुनै किसिमको गोलमाल मच्चाएनन्, र र हाप्रो बितेको नीति बितेको परिस्थित खोजेर बितेकासम्याहरूमा लिइएका निर्णयहरूलाई उल्टाउन चाहन्छन् र प्रतिक्रान्तिलाई दमन गर्ने कुरामाहामीले पाएकमहान् सफलतालाई उनीहरू मादैनन् । यो एकदमै गलत छ र जनताले यस्तो गर्ने पनि हुँच ।

प्रतिक्रान्तिको दमनका सम्बन्धमा

मुख्य हामीले धेरैप्रतिक्रान्तिकारीहरूलाई उखेलेर प्याँक्यौं, गम्भीर अपराध गर्नेहरू जितालाई मृत्युदण्डपनि दिइयो । यस्तो गर्नु बिलकुल आवश्यक थियो, यो त जनताको माग थियो, जनसाधारणलाईप्रतिक्रान्तिकारीहरू तथा सबै प्रकारका स्थानीय अत्याचारीहरूको लामो अवधिको थिचोमिचोबाट अपलेखगर्ने वा भन्नु उत्पादक शक्तिहरूलाई मुक्त गर्ने मनसायले यसो गरीएको थियो । हामीले नीति छ- भेड्बुउने वितैकै प्रतिक्रान्तिकारीहरूको दमन गर्नैपर्दछ र थाहा पाउने बितैकै भुलहरू सच्चाउपर्दछ । यस

काममा हामीले लिएको नीति जननीति हो वा भनूँ खूद जनताहारा नै प्रतिक्रान्तिलाई दमनगर्यारोसु भन्ने नीति हो । साँच्चकै भन्ने हो भने यो नीति लिदालिदै पनि हाम्रो काममा अझै भुलहरू हुँदैजानेछन्, तर ती भुलहरू कम हुँदै जानेछन् र तिनलाई सच्चाउनु पनि सजिलो हुनेछ । जनसमूहले यससङ्घर्षद्वारा अनुभव हारिसल गरिसकारीहरूको छन् । ठीकीसित गरिएका कामहरूबाट तिनीहरूले भाविष्यमा अझै बुझैपूर्छ भने अहिलेसम्म लूकाखेका प्रतिक्रान्तिकारीहरूले त्यसरी सजिलैगरीआँक आएर धुँडा टेक्ने छैनन् बुल बुल्नीहरूले निश्चय नै गोलमाल मच्चाउन होके मौका छोजेछन् र अमेरिकाले आफ्ना भुलहरूबाटै कसरी भुलहरू हुँच्नु भनेकामलादौ कुरा सिके ।

प्रतिक्रान्तिकारीहरूलाई दमन गर्ने कार्यमा देखापरेका भुलहरू सच्चाउनका लागि पाइलाहरू चालिसकेकाछन् वा चालिदैछन् । अहिलेसम्म देखा नपरेका भुलहरू देखार्पै वितैकै सच्चाइनेछ । दोषीहरूलाई दोषहरूबाट मुक्त गरिएको वा तिनीहरूलाई फेरि सच्चाएरे लिइएका निर्णयहरूलाई निर्मल पारिए तापनि उत्पादक नयाँ निर्णयहरूको नीति वितैकै विस्तृतरूपमा प्रचार र प्रसार गरिसुर्ख, जाति अधिकारीहरूलाई उत्पादक निर्णयहरूको प्रचार र प्रसार गरिएको थियो । अनुभवको निचोड फिक्नाका लागि, सही दृष्टिकोणको भावना तापनाको लागि र अस्वस्थ प्रवृत्तिहरूसँज्ञका लागि प्रतिक्रान्तिलाई दमन गर्ने चाहेको छ । हामीले चनाखो हुन छाडेमा हामी नराप्रोसित ठिग्ने छौं र त्यसको निर्मित हामीले नराप्रोसित दुखपाउनेछौं । प्रतिक्रान्तिकारीहरूले जुन जुन ठाउँमा गोलमाल मच्चाइराखेको भेद्वाइँच्छ, त्यहाँ त्यहाँपनीहरूलाई दोरो भएर निर्मल गरिहाल्नुपर्छ; तर सिंगे देशलाई हेर्दै अहिले निश्चय नै प्रतिक्रान्तिकारीहरू धेरैछैनन् । अहिले पनि प्रतिक्रान्तिकारीहरू धेरै संख्यामा छन् भन्नु भूल हुनेछ । यस्ता खालका विचार लिनालेपनि भ्रमहरू उड्जन जानेछन् ।

महासंघको...

गर्दछ । देव्यापार र लागूपदार्थ सेवनको अखडा, स्रोत र विकृतिका प्रेरक रहेका विचारका विवादी तथा डान्स रेस्टरेन्ट र बारहरू अविलम्ब बन्द गर्न माग गर्दछ ।

६. महासङ्गका तत्कालीन केन्द्रीय समितिका सदस्य दाताराम शर्मालगायतका सबै वेपता नारायणकर्हलाई अविलम्ब सार्वजनिक गरी दोषीमाथि कडा कारबाही गर । राज्यद्वारा वेपता पारिएका सम्पूर्ण नागरिकलाई अविलम्ब सार्वजनिक गर ।

७. रेपिट्रायास्न भित्तीने नाममा विदेशमा युवा पैठारी गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्दै देशभित्रे रोजारी सिर्जना गर । भूमण्डलीकृत सांस्कृतिक साम्राज्यवाद र उत्तर-आधुनिकतावादी विभ्रम र पाखण्डको विरोध गर्दछ ।

८. बदलो असुरक्षा, अशानित, महँगी, भ्रष्टाचार, आर्थिक अनियमितता तुरन्त गरी जनजीविकाको ग्यारेन्टी गर्दछ । साथै, बैरीका कामलाई तीव्रता दिएको प्रचारका कामलाई समेत टोलीले उत्तेजित बनाउ

